

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2021/27)

Rekommendation om att anta Överenskommelse om Samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård

Rekommendation från Storsthlm

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård - Överenskommelse mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län antas i enlighet med bilaga 3 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Mellan Region Stockholm och 26 kommuner i Stockholms län har en reviderad överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård arbetats fram. Överenskommelsen förtydligar parternas gemensamma och enskilda ansvar för att de personer som har rätt till munhälsobedömning får erbjudande om munhälsobedömning samt att personalgrupper får undervisning i munhälsovård.

I den reviderade överenskommelsen har vissa delar omarbetats, uppdaterats och förtydligats men revideringen innebär inga större betydande förändringar. Överenskommelsen har framför allt uppdaterats och förtydligats avseende parternas gemensamma ansvar för uppföljning och hur oenighet och avsteg från överenskommelsen ska hanteras.

Syftet med uppsökande verksamhet för målgruppen är att skapa förutsättningar för en god daglig munvård. Det i sin tur förutsätter en god samverkan mellan bland annat Stockholms stad och Region Stockholm där ansvarsfördelning och former för samverkan är tydliga och kända hos berörda verksamheter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att överenskommelsen har uppdaterats och förtydligats.

Socialnämnden anser att den reviderade överenskommelsen förväntas bidra till förbättrad munhälsa hos de personer som är berättigade till detta stöd.

Äldrenämnden vill framhålla vikten av att denna överenskommelse sedan år 2012 har omarbetats, uppdaterats och förtydligats.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till rekommendationen att anta den reviderade överenskommelsen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att överenskommelsen uppdateras och förtydligas.

Södermalms stadsdelsnämnd är positiv till överenskommelsen och har inga ytterligare synpunkter på dokumentet.

Mina synpunkter

Jag välkomnar en uppdaterad och förtydligad överenskommelse om uppsökande arbete inom munhälsa. Att säkerställa en bra och jämlik munhälsa är en viktig del av ett hälsofrämjande arbete och bidrar till att öka människors livskvalitet.

Jag instämmer med vad stadsledningskontoret och socialnämnden har anfört om behovet av att se över förslaget utifrån målgrupperna för lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det behöver tydliggöras av vem, och hur, tandvårdsstödsintyg ska utfärdas för personer som tillhör LSS målgrupper men som inte är aktuella hos socialtjänsten, liksom hur dessa personer ska nås av information som de kan ta till sig.

Tandvårdslagen är tydlig med att uppsökande verksamhet ska bedrivas gentemot personer som omfattas av LSS, och att dessa ska erbjudas nödvändig tandvård, oavsett om de har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser eller inte.

Det kan dock vara rimligt att förslaget, såsom socialnämnden föreslår, ses över för att denna grupp ska få sådan hjälp med munvård i sitt dagliga liv som motsvarar deras behov. Det faktum att man behöver insatser från LSS betyder inte per automatik att man behöver hjälp med just daglig munvård. Men i så fall behöver det fastslås vem som ska göra en sådan bedömning och enligt vilka kriterier, och vem som har ansvaret för att identifiera om personens behov förändras med tiden.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Rekommendation om att anta Överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård
3. Samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård - Överenskommelse mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård - Överenskommelse mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län antas i enlighet med bilaga 3 till utlåtandet.

Stockholm den 23 juni 2021

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson

Hans Altsjö

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher och Rashid Mohammed (båda V) enligt följande.

Vänsterpartiet ser mycket positivt på att personer med ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser har rätt till uppsökande tandvård, avgiftsfri munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Avsaknad av tänder eller ohälsa i munnen korrelerar ofta med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och innebär ett stort lidande för individen.

Vänsterpartiet har inget att erinra vad gäller samverkansöverenskommelsens syfte om att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan region och kommun. Men vi vill påminna om att den stora delen av det förebyggande arbetet för god munhälsa utgörs av daglig munvård, vilket ofta utförs av de som arbetar med de grupperna som är i behov av dessa insatser. Den blågröna majoritetens nedskärningar inom äldreomsorgens beställarenhet har lett till att den beviljade tiden för personlig hygien och morgon- och kvällsrutiner är alldeles för snål. Det ger inte personalen rätt förutsättningar för att kunna utföra god munvård dagligdags och detta måste åtgärdas för att alla ska ha rätt till en god munhälsa.

Remissammanställning

Ärendet

Mellan Region Stockholm och 26 kommuner i Stockholms län har en reviderad överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munhälsoutbildning) och nödvändig tandvård arbetats fram. Överenskommelsen förtydligar parternas gemensamma och enskilda ansvar för att de personer som har rätt till munhälsobedömning får erbjudande om munhälsobedömning samt att personalgrupper får undervisning i munhälsovård.

I den reviderade överenskommelsen har vissa delar omarbetats, uppdaterats och förtydligats men revideringen innebär inga större betydande förändringar. Överenskommelsen har framför allt uppdaterats och förtydligats avseende parternas gemensamma ansvar för uppföljning och hur oenighet och avsteg från överenskommelsen ska hanteras.

Syftet med uppsökande verksamhet för målgruppen är att skapa förutsättningar för en god daglig munvård. Det i sin tur förutsätter en god samverkan mellan bland annat Stockholms stad och Region Stockholm där ansvarsfördelning och former för samverkan är tydlig och känd hos berörda verksamheter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att det finns en överenskommelse när det gäller regionens och kommunens samverkan kring uppsökande verksamhet för munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att överenskommelsen har uppdaterats och förtydligats. Det är av stor vikt att regelbundet kontrollera sin tandhälsa och att de som har stora omvårdnadsbehov får stöd i att hålla kontakt med tandvården. Att förebygga ohälsa i munnen är en viktig hälsoinsats för målgruppen. En förbättrad munhygien/tandvård ökar livskvaliteten.

Stadsledningskontoret anser dock att det i förslaget behövs förtydliganden när det gäller ansvaret för personer som omfattas av LSS men som inte har en insats beviljad av kommunen. I de fall en person omfattas av LSS men inte är aktuell hos kommunen med en pågående LSS-insats kan kommunen inte utfärda något intyg.

Stadsledningskontoret anser vidare att det bör förtydligas i överenskommelsen att ansvaret i första hand avser personer som är berättigade tandvårdsstöd utifrån att de har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser. Personer som omfattas av LSS och har insatser från kommunen har inte per automatik ett sådant omfattande stödbehov.

Överenskommelsen innebär att verksamheter som ger insatser enligt LSS eller SoL till personer som är berättigade till tandvårdsstöd måste medverka till att kommunen fullgör sitt ansvar. Det gäller såväl kommunens beställarenheter som utförare oavsett regiform. Stadsledningskontoret anser att det finns behov av att tydliggöra utförarnas skyldighet att samverka i enlighet med överenskommelsen i förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar.

Stadsledningskontoret anser att det nya rutindokument, som för närvarande tas fram tillsammans med kommunerna i länet, blir ett viktigt komplement som stöd för verksamheterna att följa överenskommelsen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 april 2021 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om rekommendation om att anta överenskommelse om samverkan vid uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen i Stockholms stad anser att det är viktigt att det finns en överenskommelse när det gäller regionens och kommunens samverkan kring uppsökande verksamhet för munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Förvaltningen ställer sig positiv till att överenskommelsen har uppdaterats och förtydligats. Det är av stor vikt att förebygga ohälsa i munnen hos personer med omfattande vård- och omsorgsinsatser. Förvaltningen anser att den reviderade överenskommelsen förväntas bidra till förbättrad munhälsa hos de personer som är berättigade till detta stöd.

I förslaget krävs dock förtydliganden när det gäller ansvaret för personer som omfattas av LSS men som inte har en insats beviljad av kommunen. I de fall en person omfattas av LSS men inte är aktuell hos kommunen med en pågående LSS-insats kan kommunen inte utfärda något intyg. Av överenskommelsen framgår också att kommu-

nen ansvarar för att säkerställa att vård- och omsorgspersonal deltar vid munhälsobedömning samt att den berättigade ges daglig munvård enligt tandvårdsutförarens rekommendationer. Det framgår vidare att uppgift om den berättigades fasta tandvårdskontakt ska finnas dokumenterad och tillgänglig för berörd personal för att säkerställa regelbunden kontakt med tandvård. Förvaltningen anser att det bör förtydligas i överenskommelsen att sådant ansvar i första hand avser personer som är berättigade tandvårdsstöd utifrån att de har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser. Personer som omfattas av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och har insatser från kommunen har inte per automatik ett sådant omfattande stödbehov.

Överenskommelsen innebär att verksamheter som ger insatser enligt LSS eller SoL till personer som är berättigade till tandvårdsstöd måste medverka till att kommunen fullgör sitt ansvar. Det gäller såväl kommunens beställarenheter som utförare oavsett regiform. Det kan utifrån detta finnas behov av att tydliggöra utförarnas skyldighet att samverka i enlighet med överenskommelsen i förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2021 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Mjörnberg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen vill framhålla vikten av att denna överenskommelse sedan 2012 har omarbetats, uppdaterats och förtydligats. Att förebygga ohälsa i munnen är en viktig hälsoinsats för äldre. Munhälsan är central för välbefinnande och hälsa. En förbättrad munhygien/tandvård ökar livskvaliteten för äldre.

Äldreförvaltningen anser vidare att det nya rutindokument, som för närvarande tas fram tillsammans med kommunerna i länet, blir ett viktigt komplement till stöd för verksamheterna att följa överenskommelsen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 april 2021 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till rekommendationen att anta den reviderade överenskommelsen om uppsökande verksamhet (munhälsobedömning och munvårdsutbildning) och nödvändig tandvård.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 april 2021 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att överenskommelsen uppdateras och förtydligas.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2021 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Den reviderade överenskommelsen förtydligar och synliggör parternas åtaganden och ansvar. Förvaltningen är positiv till överenskommelsen och har inga ytterligare synpunkter på dokumentet.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Särskilt uttalande gjordes av Robert Mjörnberg m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet ser mycket positivt på att personer med ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser har rätt till uppsökande tandvård, avgiftsfri munhälsobedömning och nödvändig tandvård. Avsaknad av tänder eller ohälsa i munnen korrelerar ofta med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och innebär ett stort lidande för individen i form av talproblem, svårighet att skratta och le samt att det kan vara stigmatiserande och påverka självkänslan. Dessutom har en sviktande munhälsa stor påverkan på den enskilde äldre personens förmåga att ta till sig näring på ett tillräckligt vis, och för den delen också att finna glädjen till att äta.

Vänsterpartiet har inget att erinra vad gäller samverkans-överenskommelsens syfte om att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan region och kommun i den angelägna frågan om uppsökande tandvård och god munhälsa. Men vi vill påminna om att den stora delen av det förebyggande arbetet för god munhälsa utgörs av daglig munvård, vilket ofta utförs av vård- och omsorgspersonal. Den blågröna majoritetens nedskärningar inom äldreomsorgens beställarenhet har lett till att den beviljade tiden för personlig hygien och morgon- och kvällsrutiner är alldeles för snål. Det ger inte personalen rätt förutsättningar för att kunna utföra god munvård dagligdags. Vänsterpartiet tror dessutom att kunskapen om rätten till uppsökande tandvård och vikten av förebyggande munvård måste öka på äldreomsorgens bistånds- och utförarenheter för att målgruppen ska kunna identifieras och få sina rättigheter tillgodosedda.